

معرفی کتاب

هر علمی مشتمل بر مبانی و مقدماتیست که اگر چه خارج از آن علم هستند، ولی تأثیر فراوانی در درک بهتر آن علم و رشد و تغییرات آن دارند. مدخل هر علم راهیست برای ورود دقیق و کارآمد به علم، زیرا تمامی این اطلاعات فراعلمی را در اختیار طلبه قرار می‌دهد. علم فقه هم مانند علوم دیگر نیازمند مدخل است. این مدخل از منابع فقه، ابواب و مباحث فقه، ادوار تاریخی فقه و حتی اعلام و بزرگان و آثار تولید شده توسط آن‌ها صحبت می‌کند. ویژگی کتاب حاضر این است که به عنوان کامل‌ترین مدخل برای علم فقه، به صورت تطبیقی و با نگاهی به دیگر مذاهب اسلام تدوین شده است و می‌تواند معرّف شایسته‌ای برای فقه شیعه در مقایسه با فقه سایر فرق و مذاهب باشد.

ویژگی‌های کتاب

۱. پرداختن تخصصی به متخصّصات و ویژگی‌های علم فقه و مبانی آن
۲. نگاه تطبیقی به فقه شیعه در کنار فقه سایر مذاهب اسلامی
۳. کامل بودن مباحث و طرح تمامی آن‌چه برای شناخت علم فقه لازم است
۴. ارائه بحث‌ها به صورت درس که تعلیم و تعلّم مباحث را تسهیل می‌کند
۵. ارائه خلاصه‌ای بسیار مختصر در انتهای هر درس تحت عنوان نکات مهم
۶. طرح پرسش‌هایی در پایان درس برای افزایش مهارت و ارزیابی یادگیری
۷. بیان توضیحاتی بسیار راهگشا و گویا در ابتدای هر درس برای مشخص کردن جایگاه آن درس نسبت به درس گذشته و آماده‌سازی ذهن برای ورود به بحث
۸. استفاده از قلم مناسب برای عبارت‌های عربی، همراه با اِعراب
۹. تبویب و فصل‌بندی منظم و دقیق درس‌های کتاب
۱۰. نگارش به زبان فارسی و استفاده از ادبیاتی بسیار روان که فهم متن را ساده و آسان می‌نماید

سرفصل‌های کتاب

کتاب در چهار «محور» تدوین یافته است که هر محور مشتمل بر تعدادی «فصل» است و هر فصل «درس»‌هایی را پوشش داده است.

محور اول: فقه‌های مضاف

هم از جهت موضوع و هم از جهت مکلف می‌توان فقه‌های مضاف را دسته‌بندی کرد. دسته دیگری از فقه‌های مضاف هم مبتنی بر بُعدی از ابعاد زندگی بشر هستند. بنابراین سه‌گونه فقه مضاف در این محور مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

محور دوم: فقه معاصر

در این محور از اسباب پویایی و تکامل فقه سخن به میان آمده است. هدف این است که فقه تکامل‌یافته متناسب با جهان معاصر را بهتر بشناسیم.

محور سوم: فقه حکومتی

اگر چه فقه حکومتی زیرمجموعه فقه مضاف محسوب می‌شود، اما به جهت گستره مباحث تابعه ضرورت دارد به صورت مستقل مورد بحث قرار گیرد.

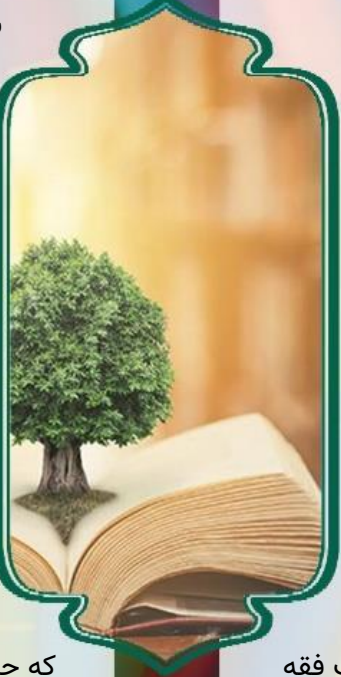
محور چهارم: فقه اولویات

توجه فقیه به واقعیت‌های خارجی و الزامات آن سبب ایجاد اولویتهایی در تفقه می‌شود که در این محور بیان شده.

فهرست درس‌ها

درس اول: شاخه‌های معارف اسلامی
درس دوم: فقه در لغت و اصطلاح
درس سوم: اجتهاد در لغت و اصطلاح
درس چهارم: اجتهاد مذموم
درس پنجم: اجتهاد ممدوح
درس ششم: مقدمات اجتهاد
درس هفتم: تجزّی در اجتهاد
درس ۸ و ۹: تخطئه و تصویب
درس ۱۰ تا ۲۹: منابع چهارگانه فقه؛ کتاب، سنت، عقل و اجماع
درس ۳۰ تا ۳۲: قیاس‌واستحسان
درس ۳۳ و ۳۴: استصلاح
درس ۳۵: عُرف
درس ۳۶: شریعت سلف و مذهب صحابی
درس ۳۷ تا ۴۴: ابواب فقه شیعه
درس ۴۵ تا ۶۸: ادوار فقه امامیه
درس ۶۹ تا ۸۶: آشنایی با فقه اهل سنت
درس ۸۷: طرح ساماندهی مباحث فقه

برای تهیه کتاب و یا ارسال انتقادات و پیشنهادات خود، به صورت حضوری به نشانی ..... مراجعه فرموده و یا برای ارتباط مجازی با پیام‌رسان ..... و یا تلفن ..... مرکز تدوین کتب تماس حاصل فرمایید.

نمونه متن کتاب

مذاهب فقهی از گذشته تا کنون با هم در تعامل بوده‌اند و هر مذهبی با نظر به دیگر مذاهب، مبانی و مباحث خود را استحکام و اتساع می‌بخشیده است. داستان رقابت میان مذاهب فقهی اهل سنت مُفَصَّل است؛ ولی در اینجا به نحوه تماس فقه شیعی با فقه سنّی به معنای اعمّ آن - که همه مذاهب فقهی اهل سنت را شامل است - نظر داریم. یک سؤال اساسی در اینجا آن است که آیا واقعاً فقه شیعی در توسعه و تعمیق مباحث، تابع فقه سنّی بوده و این چگونه درست است که گویند فقه شیعی حاشیه‌ای بر فقه سنّی بوده است؟ سؤال دیگر، که پاسخ آن وابسته به پاسخ سؤال اول است، آن است که چه ضرورتی ما را به سوی مطالعات تطبیقی و مقارنه‌ای در عرصه فقه فرا می‌خواند . . . با این توضیح، دیگر نباید حاشیه‌ای بودن فقه شیعه را به معنای کم‌اهمیت بودن آن در مقایسه با فقه سنّی دانست که بر اساس این تعبیر، فقه سنّی نسبت به فقه شیعه، متن و اصل خوانده می‌شود. شاید تعبیر گویاتر آن باشد که بگوییم فقه شیعی ناظر به فقه سنّی است.

همکاران تألیف

رضا اسلامی
کارشناس فقه و اصول

کارشناس: حجت الاسلام
رسول جعفریان

آیت الله مهدوی کنی
دبیر کمیته انقلاب اسلامی

سیدحسین حسینی تبریزی
متخصص منطق ارسطویی

شهریار زرشناس
جامعه‌شناس فرهنگی

عبدالکریم محمدخانی
ویراستار و تدوین متون

محمدصادق شیرودی
کارشناس زبان‌شناسی

سیدسجاد کریمی قدوسی
گردآوری مسائل و نمونه‌ها